

Vērtīborientācijas, mediji un attieksme pret nodokļu maksāšanu

Jānis Ikstens

VPP SUSTINNO

18.03.2016.

SUSTINNO

Problēma un izpētes jautājumi

- Nodokļu (ne)maksāšana kā (1) ekonomisks fenomens un (2) neatkarīgais mainīgais
 - godīga konkurence
 - ēnu ekonomika
 - fiskālā ietekme
- Kā vērtīborientācijas un mediji ietekmē attieksmes pret nodokļiem un to maksāšanu?

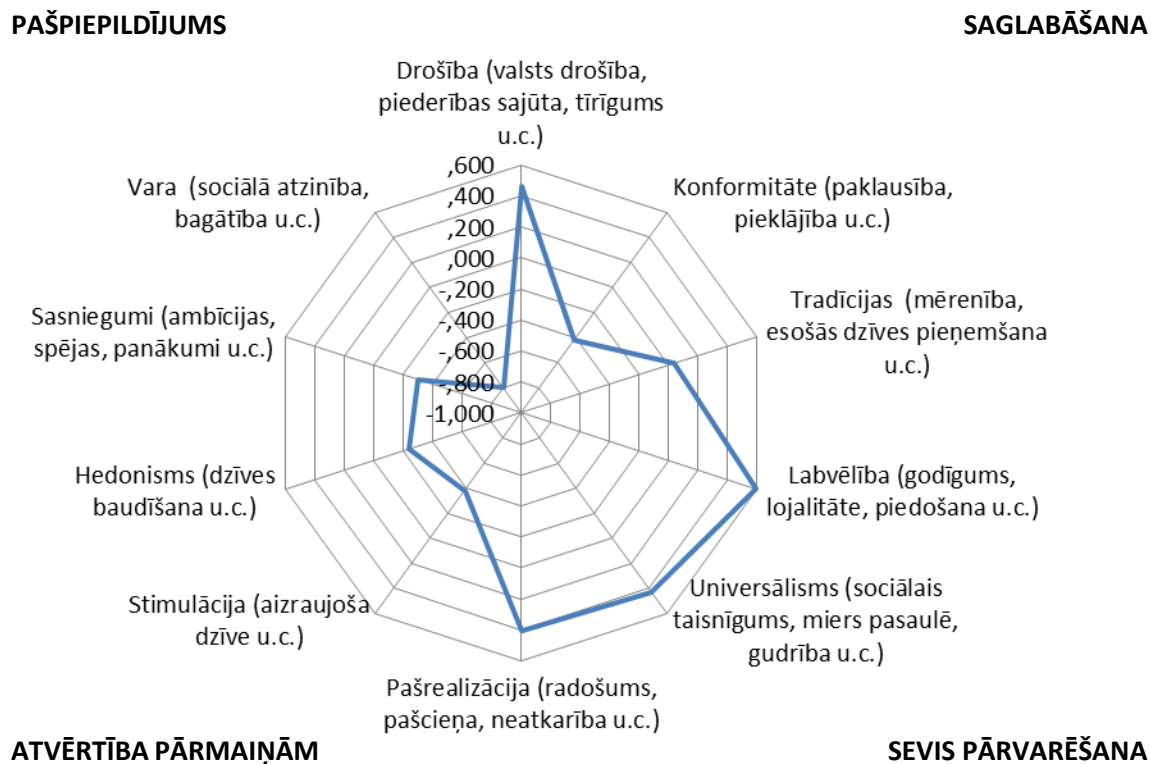
Teorētiskais ietvars un hipotēzes

- Švarca vērtību teorija
- H1: Universālisms un labvēlība sekmē atbalstu nodokļu maksāšanai
- H2: Konformitāte un drošība sekmē atbalstu nodokļu maksāšanai
- H3: Latviešu mediju patēriņš sekmē atbalstu nodokļu maksāšanai

Metodoloģija

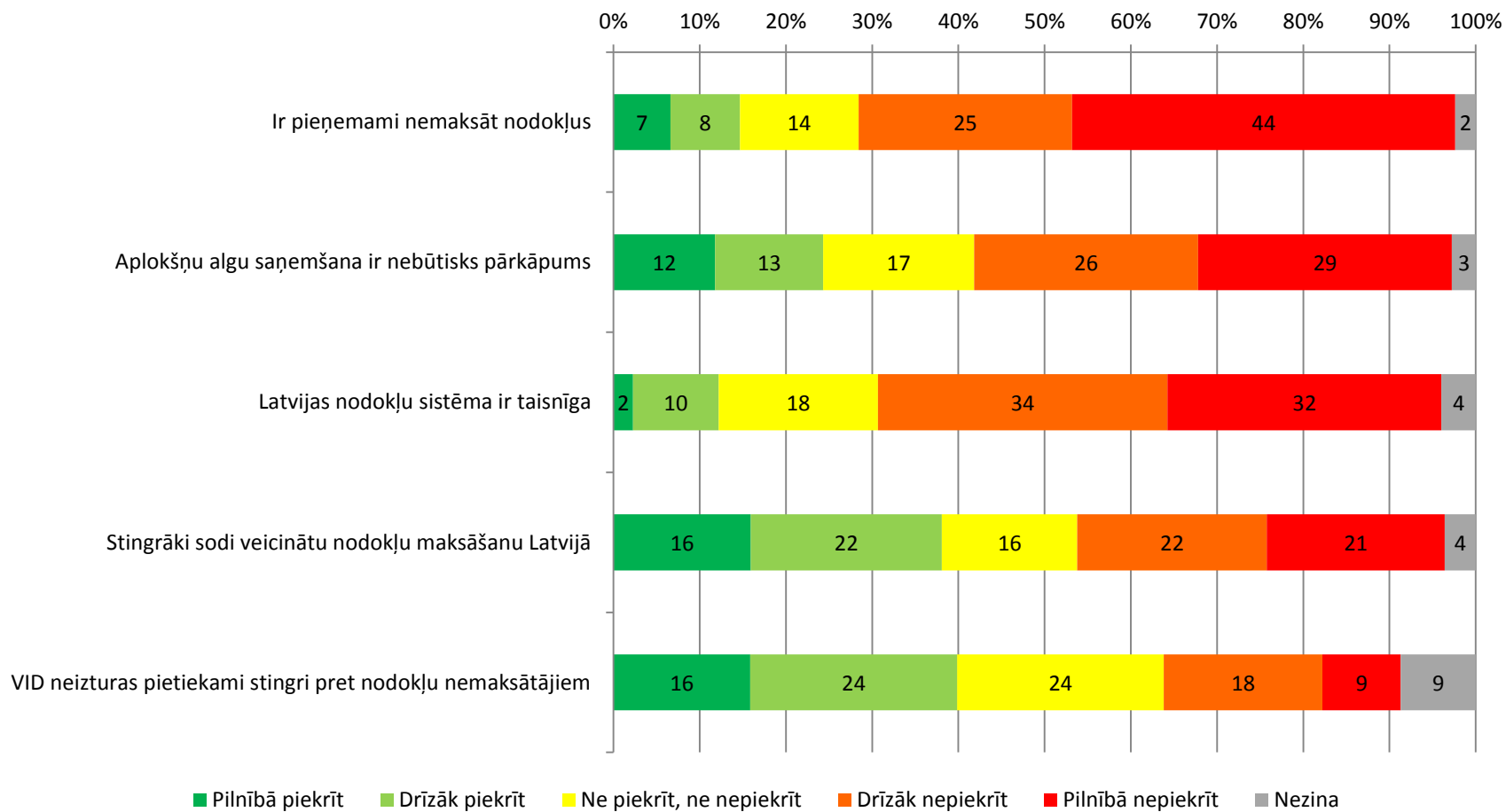
- Aptaujas datu kvantitatīva analīze
 - tiešās intervijas dzīvesvietās
 - 18-74 g.v. visā Latvijā
 - N=1034
- Korelāciju analīze
- Lineārās regresijas analīze

Vērtīborientāciju karte (Švarcs)

Bāze: visi respondenti, N=1034

Attieksmes pret nodokļiem un to maksāšanu

Bāze: visi respondenti, N=1034

Vērtības un nodokļu maksāšana

	Ir pieņemami nemaksāt nodokļus	Aplokšņu algu saņemšana ir nebūtisks pārkāpums	Latvijas nodokļu sistēma ir taisnīga	Stingrāki sodi veicinātu nodokļu maksāšanu Latvijā	VID neizturas pietiekami stingri pret nodokļu nemaksātājiem
Drošība	-,133**	-,043	-,066*	,105**	,044
Konformitāte	-,066*	-,032	,066*	,171**	,105**
Labvēlība	-,152**	-,059	-,031	,057	,026
Universālisms	-,111**	-,057	-,077*	,049	,034
Tradīcijas	-,107**	-,024	,008	,106**	,112**
Pašrealizācija	,042	,009	-,086**	-,117**	-,053
Stimulācija	,127**	,063*	,074*	-,130**	-,045
Hedonisms	,086**	,081*	-,060	-,071*	-,029
Sasniegumi	,099**	,047	,042	-,053	-,005
Vara	,161**	,010	,052	-,075*	-,100**

Bāze: visi respondenti, N=1034

Plašsaziņas līdzekļu patēriņš un nodokļu maksāšana

	Ir pieņemami nemaksāt nodokļus	Aplokšņu algu saņemšana ir nebūtisks pārkāpums	Latvijas nodokļu sistēma ir taisnīga	Stingrāki sodi veicinātu nodokļu maksāšanu Latvijā	VID neizturas pietiekami stingri pret nodokļu nemaksātājiem
Latviešu prese	-,111**	-,085**	,007	,080*	,017
Krievu prese	,015	,048	-,030	-,065*	-,030
Latviešu TV	-,069*	-,061	-,024	,160**	,102**
LTV7	,011	-,012	,005	,045	,064
Krievu TV	-,004	,051	-,048	,010	,042
Latviešu radio	-,062	-,063*	,004	,107**	,070*
Krievu radio	,027	,083**	,023	-,047	-,024
Latviešu portāli	-,075*	-,084*	,083*	,011	-,010
Krievu portāli	,095**	,081*	,041	-,037	-,032

Bāze: visi respondenti, N=1034

Latvijas nodokļu sistēma ir taisnīga

	Latvijas nodokļu sistēma ir taisnīga			
	M1	M2	M3	M4
Drošība	-,052			-,005
Konformitāte	,098			,022
Tradīcijas	,056			,030
Labvēlība	-,004			,004
Universālisms	-,081			-,059
Latviešu preses lasīšana		,006		-,008
Krievu valodā iznākošās preses lasīšanas biežums		-,063		-,037
Latviešu TV biežums		,000		,000
LTV7 raidījumi krievu valodā		-,003		-,020
Krievu TV biežums		,008		,007
Latviešu radio klausīšanās biežums		-,031		-,057
Krievu radio klausīšanās biežums		,018		,027
Latviešu portālu apskates biežums		,047		,030
Krievu portālu apmeklēšanas biežums		,017		,008
Latvijā valdība lieterīgi tērē nodokļu maksātāju naudu			,310	,316
Lietas Latvijā virzās uz pareizo pusi			,099	,087
Latvija ir labi pārvaldīta valsts			,162	,176
Konstante		2,050	0,717	0,837
R kvadrāts	0,014	0,013	0,224	0,241

Bāze: visi respondenti, N=1034

Ir pieņemami nemaksāt nodokļus

	Ir pieņemami nemaksāt nodokļus			
	M1	M2	M3	M4
Drošība	-,152			-,135
Konformitāte	-,058			-,055
Tradīcijas	-,067			-,122
Labvēlība	-,136			-,158
Universālisms	-,138			-,190
Latviešu preses lasīšana		-,087		-,037
Krievu valodā iznākošās preses lasīšanas biežums		,064		,084
Latviešu TV biežums		,009		-,001
LTV7 raidījumi krievu valodā		-,013		,010
Krievu TV biežums		-,021		-,008
Latviešu radio klausīšanās biežums		-,022		-,026
Krievu radio klausīšanās biežums		-,011		-,034
Latviešu portālu apskates biežums		-,044		-,073
Krievu portālu apmeklēšanas biežums		,034		,025
Latvijā valdība lieterīgi tērē nodokļu maksātāju naudu			-,094	-,052
Lietas Latvijā virzās uz pareizo pusi			-,100	-,075
Latvija ir labi pārvaldīta valsts			-,019	-,054
Konstante	2,241	2,408	2,595	3,066
R kvadrāts	0,039	0,03	0,023	0,099

Bāze: visi respondenti, N=1034

Aplokšņu algu saņemšana ir nebūtisks pārkāpums

	Aplokšņu algu saņemšana ir nebūtisks pārkāpums			
	M1	M2	M3	M4
Drošība	-,062			-,081
Konformitāte	-,023			-,076
Tradīcijas	,000			-,059
Labvēlība	-,020			,049
Universālisms	-,071			-,098
Latviešu preses lasīšana		-,046		-,024
Krievu valodā iznākošās preses lasīšanas biežums		,017		,018
Latviešu TV biežums		,013		,007
LTV7 raidījumi krievu valodā		-,011		-,006
Krievu TV biežums		,020		,020
Latviešu radio klausīšanās biežums		-,009		-,012
Krievu radio klausīšanās biežums		,017		,004
Latviešu portālu apskates biežums		-,047		-,062
Krievu portālu apmeklēšanas biežums		,034		,042
Latvijā valdība lieterīgi tērē nodokļu maksātāju naudu			-,042	-,001
Lietas Latvijā virzās uz pareizo pusi			-,074	-,020
Latvija ir labi pārvaldīta valsts			-,058	-,034
Konstante	2,56	2,580	20,388	2,765
R kvadrāts	0,004	0,02	0,013	0,035

Bāze: visi respondenti, N=1034

VID neizturas pietiekami stingri pret nodokļu nemaksātājiem

	VID neizturas pietiekami stingri pret nodokļu nemaksātājiem			
	M1	M2	M3	M4
Drošība	-,011			-,068
Konformitāte	,119			,100
Tradīcijas	,126			,084
Labvēlība	,013			-,005
Universālisms	-,005			-,028
Latviešu preses lasīšana		-,063		-,068
Krievu valodā iznākošās preses lasīšanas biežums		-,037		-,055
Latviešu TV biežums		,039		,029
LTV7 raidījumi krievu valodā		,060		,048
Krievu TV biežums		,013		,018
Latviešu radio klausīšanās biežums		,031		,027
Krievu radio klausīšanās biežums		,006		-1,000E-05
Latviešu portālu apskates biežums		-,024		-,024
Krievu portālu apmeklēšanas biežums		-,011		,000
Latvijā valdība lieterīgi tērē nodokļu maksātāju naudu			,052	,049
Lietas Latvijā virzās uz pareizo pusi			,034	,053
Latvija ir labi pārvaldīta valsts			,041	,047
Konstante	3,257	2,982	2,886	2,773
R kvadrāts	0,02	0,019	0,008	0,041

Bāze: visi respondenti, N=1034

Stingrāki sodi veicinātu nodokļu maksāšanu Latvijā

	Stingrāki sodi veicinātu nodokļu maksāšanu Latvijā			
	M1	M2	M3	M4
Drošība	,136			,169
Konformitāte	,237			,189
Tradīcijas	,054			,014
Labvēlība	,109			-,021
Universālisms	,035			,148
Latviešu preses lasīšana		,049		,034
Krievu valodā iznākošās preses lasīšanas biežums		-,115		-,108
Latviešu TV biežums		,124		,119
LTV7 raidījumi krievu valodā		,007		-,031
Krievu TV biežums		,023		,018
Latviešu radio klausīšanās biežums		,042		,028
Krievu radio klausīšanās biežums		,005		,034
Latviešu portālu apskates biežums		-,063		-,052
Krievu portālu apmeklēšanas biežums		,056		,053
Latvijā valdība lieterīgi tērē nodokļu maksātāju naudu			,171	,173
Lietas Latvijā virzās uz pareizo pusi			,115	,106
Latvija ir labi pārvaldīta valsts			,125	,105
Konstante	2,863	2,242	1,861	1,333
R kvadrāts	0,044	0,049	0,062	0,136

Bāze: visi respondenti, N=1034

Secinājumi I

- Sabiedrības priekšstati:
 - Kaut nodokļu sistēma netaisnīga, nemaksāt nodokļus ir nepieņemami
 - Stingrāki sodi nav risinājums
- Konceptuālā attieksme pret nodokļu (ne)maksāšanu ir saistīta vērtīborientācijām (izņemot konformitāti un pašrealizāciju)
- Nosodījums aplokšņu algu saņēmējiem nav saistīts ar vērtīborientācijām
- Stingrāka vēršanās pret nemaksātājiem ir saistīta ar tradīcijām un konformitāti, kā arī stimulāciju un pašrealizāciju

Secinājumi II

- Latviešu mediju patēriņš ir saistīts ar negatīvāku attieksmi pret nodokļu nemaksāšanu
- Latviešu mediju patēriņš ir saistīts ar vēlmi pēc stingrāku vēršanos pret nemaksātājiem
- Regresijas analīze
 - valdības darba pozitīvs vērtējums ietekmē priekšstatus par (1) nodokļu sistēmas taisnīgumu un (2) nepieciešamību pēc bargākiem sodiem
 - Vērtības ietekmē priekšstatus par nodokļu nemaksāšanas akceptējamību